

فصلنامه علمی فقه و حقوق نوین

Journal of Jurisprudence and Modern Law

Home Page: www.jaml.ir

مرکز اطلاعات علمی
Scientific Information Database

Sponsored and Indexed by
CIVILICA
We Respect the Science

ESJI
www.ESJIndex.org

Eurasian
Scientific
Journal
Index

Academic
Resource
Index
ResearchBib

Academia.edu
share research

سال انتشار	۱۴۰۲	شماره انتشار	۱۷	دوره انتشار	۵	صفحات	۱-۹
------------	------	--------------	----	-------------	---	-------	-----

تشابهات و اختلافات حقوق بشر اسلامی با حقوق بشر غربی

آقای پیمان عباسیان و آقای شهریار مسیب زاده

سرپرست پژوهشگاه سازمان حقوقدانان بدون مرز و مدرس دانشگاه آزاد و آموزش عالی دانشگاه بین المللی چرخ نیلوفری

پژوهشگر و دانشجوی دکتری تخصصی حقوق عمومی

چکیده

امروزه موضوع حقوق بشر یکی از مسائل حیاتی برای مردم و حکومت هاست. اگر چه حقوق بشر با تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر در سال ۱۹۴۸ میلادی مورد توجه و استقبال دولتها و ملت‌های پس از جنگ جهانی دوم قرار گرفت، اما متأسفانه بدلیل حاکمیت فرهنگ‌ها، نژادها، زبان‌ها و مذاهب نتوانسته است ضمن حفظ جامعیت و مانعیت خود، از ضمانت اجرای بین المللی حقوق برخوردار گردد، به نحوی که برخی از جوامع بشری به فکر طراحی نظام حقوق بشری متناسب با نیازهای اجتماعی و فرهنگی و سیاسی خود بر آمده اند. حقوق بشر اسلامی از جمله نهادهای مطروحه در کشورهای اسلامی است که بنیان‌ها و بنیادهای خود را ریشه در منابع حقوق اسلام دارد که در مقایسه با حقوق بشر غربی از اصول و مبانی خاصی برخوردار است.

واژگان کلیدی: حقوق بشر، اسلام، غرب، حقوق بین الملل

طبقه‌بندی: JEL فقه - حقوق - جزا و جرم شناسی - حقوق بین الملل - حقوق خصوصی

فصلنامه علمی فقه و حقوق نوین

Journal of Jurisprudence and Modern Law

Home Page: www.jaml.ir

مرکز اطلاعات علمی
Scientific Information Database

Sponsored and Indexed by
CIVILICA
We Respect the Science

DRJI
Directory of Research Journals Indexing

ESJI
www.ESJIndex.org

Eurasian
Scientific
Journal
Index

Academic
Resource
Index
ResearchBib

Academia.edu
share research

Similarities and Differences Between Islamic Human Rights and Western Human Rights

Abstract

Today, human rights constitute a vital issue for both peoples and governments. Although human rights gained recognition and acceptance among nations and states following the adoption of the Universal Declaration of Human Rights in 1948, the diversity of cultures, races, languages, and religions has unfortunately hindered the establishment of a robust international enforcement mechanism that preserves the concept's comprehensive and definitive nature. Consequently, some societies have sought to devise human rights frameworks tailored to their own social, cultural, and political needs. Islamic human rights is one such framework proposed within Islamic countries; rooted in the sources of Islamic law, it rests on principles and foundations that differ from those of Western human rights.

Keywords: Human Rights, Islam, the West, International Law

متن مقاله

۱- مبانی رویارویی اسلام و حقوق بشر

هر یک از «حقوق بشر اسلامی» و «حقوق بشر غربی» اندیشه ای است مبتنی بر مبادی و پیش فرض های خاص معرفتی، فلسفی و انسان شناختی که بدون قبول این مبادی و مقدمات قابل پذیرش نیست. لذا هرگونه رویارویی اسلام و حقوق بشر خواه مراد از اسلام، روشنفکری دینی باشد یا اسلام اصولگرا به واقع با جدال عقیدتی میان دو مکتب مواجه است. این امر نقطه آغاز مقاله را به شناخت مختصری از هر یک از دو مکتب معطوف می نماید. موضوعی که روشن فکری دینی برآیندهای آن را در مقایسه اسلام و حقوق بشر مدنظر قرار نمی دهد. در ادبیات فلسفی مکتب مجموعه ای است از شناخت، جهان بینی و ایدئولوژی. جهان بینی مبین نوع برداشت، تفسیر و تحلیلی است که یک انسان درباره هستی، جهان، انسان، جامعه و تاریخ دارد. در مقابل ایدئولوژی مجموعه ای است از بایدها و نبایدهای عملی و دربرگیرنده یک سلسله قواعد برای زندگی. در این تفکیک ایدئولوژی از نوع حکمت عملی است و جهان بینی از نوع حکمت نظری. (مطهری، ۱۳۷۹، صص ۷۴-۷۳) به دیگر سخن حکمت نظری (جهان بینی) دریافت زندگی است آنچنان که هست و حکمت عملی (ایدئولوژی) دریافت خط مشی زندگی است آن چنان که باید باشد. هر نوع از حکمت عملی را می توان مبتنی بر گونه خاصی از حکمت نظری دانست. بر این مبنا تعداد ایدئولوژی ها ناشی از اختلاف در جهان بینی ها بوده و تفاوت جهان بینی ها نیز زاینده گوناگونی شناخت ها است. (مطهری، ۱۳۵۹، صص ۶۸-۶۶)

از دیدگاه مارک ای. کولتکو رپورا جهان بینی عبارت است از روش تشریح و توصیف جهان و زندگی در آن، هم از این جنبه که چه چیزی هست و هم از این بعد که چه باید کرد. یک جهان بینی معین مجموعه

ای از باورها است که شامل محدود نمودن مفروضات پیرامون چیزهایی که وجود دارد و چیزهایی که وجود ندارد، است.

جهان بینی یعنی در جهان چه چیزهایی را میتوان شناخت و چه چیزهایی را میتوان انجام داد و چگونه باید این امور را دانست و انجام داد. (Penn, ۲۰۱۰، ۶۶۶ p) به نظرمی رسد که در این تعریف از جهان بینی، مفهوم ایدئولوژی نیز لحاظ گردیده و جهان-بینی اعم از ایدئولوژی تلقی شده است. به بیان دیگر تفکیک میان این دو نادیده انگاشته شده و به نوعی با هم خلط گردیده اند. حال آن که ایدئولوژی مبتنی بر جهان بینی بوده و مترتب بر آن است.

جهان بینی یا جهان شناسی و بالتبع مکتب بنا به منبع الهام گیری (علم، فلسفه و دین) بر سه قسم است: نوع نخست؛ جهان بینی علمی است که مبتنی بر فرضیه و آزمون بوده و جزءشناسی است نه کل شناسی. چهره جهان از دیدگاه علمی روز به روز در تغییر است؛ چرا که بر اصول بدیهی عقلی مبتنی نیست و ممکن است در مواردی به «نمی-دانم» برسد. در نتیجه جهان بینی علمی پایگاه مستحکمی جهت شناخت و اعتقاد به شمار نمی آید. نوع دوم جهان بینی فلسفی است که اگرچه دقت جهان بینی علمی را ندارد، ولی چون متکی به یک سلسله اصول منطقی است، از نوعی جزم برخوردار است. جهان بینی فلسفی بر خلاف جهان بینی علمی که در تعقیب علت و معلول ها تاحد معینی پیش می رود، فاقد چنین محدودیتی است. نوع سوم جهان بینی مذهبی است.

که لزوماً قسیم جهان بینی فلسفی و هم عرض آن نیست. توضیح آن که اگر هر گونه اظهار نظر کلی درباره هستی، جهان و انسان را جهان بینی فلسفی تلقی نماییم، جهان بینی مذهبی نیز نوعی از جهان بینی فلسفی خواهد بود؛ ولی اگر نظر به مبدأ معرفت و شناسایی داشته باشیم،

هستند. با این وجود، سه سند بین المللی - اعلامیه جهانی حقوق بشر، میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی و میثاق بینالمللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی - که عموماً با عنوان منشور بین المللی حقوق مورد اشاره قرار می گیرند، اساس این منبع را تشکیل می دهند. به نظر می رسد که منشور بین المللی حقوق، یک ایدئولوژی حقوق بشری ارائه می دهد؛ چراکه مقدمه و مقررات این اسناد دربرگیرنده اجزاء اساسی تشکیل دهنده ایدئولوژی ها است. اسناد مزبور با این ارزیابی آغاز می شوند که انسان ها موضوع ستم، هتک حرمت و تبعیض بوده اند و چنین رویه هایی نادرست است (عیب -یابی). این اسناد حرمت و کرامت را برای هر انسانی مطالبه می کنند و دولت ها را به سبب رفتارهایشان نسبت به ساکنانشان پاسخگو تلقی نموده و آن ها را مسئول حمایت از حقوق بشر در قلمرو داخلی خود می نمایند (پیش بینی). تغییر از طریق همکاری های بین المللی و نظارت بر دولت ها از جانب دولت ها و افراد، تدریجی و ممکن تلقی می -شود (راهبرد جزئی). آزادی و برابری بشری در کرامت به منظور حمایت و نیل به برادری و صلح به مثابه حقوق، ارزشمند تلقی می شود (اصول عقاید). سطر اول اعلامیه جهانی حقوق بشر و ماده ۱ این اعلامیه مبین این مدعا هستند. (Kabasakal, ۲۰۰۸, pp ۹۱۳-۹۱۴)

در نتیجه نظام بین المللی حقوق بشر خود نوعی ایدئولوژی و مبتنی بر گونه ای جهان بینی است و لذا می تواند در محک نقد و بررسی دیگر مکاتب قرار گیرد و وجه اولییتی بر آنها ندارد. از جمله اساسی ترین مبانی اختلاف میان ایدئولوژی حقوق بشر و ایدئولوژی اسلام آن است که جهان بینی حقوق بشری صرفاً مطابق با نگرش اصالت فردی است و اصالت جمع را به هیچ وجه بر نمی تابد. لکن جهان بینی اسلامی هم فرد را اصیل می داند و هم جامعه را؛ هرچند جامعه را دارای نیرویی می پندارد

مسلماً جهان شناسی مذهبی از جهان شناسی فلسفی متمایز است. (مطهری، ۱۳۵۹، صص ۷۵-۶۸)

براین اساس، جهان بینی اسلامی در عین حال که یک جهان بینی مذهبی و توحیدی است، یک جهان بینی فلسفی نیز هست. لکن جهان بینی حقوق بشری یک جهان بینی فلسفی صرف است، اگرچه در مواردی صبغه جهان بینی های علمی را نیز داراست. درست به همین دلیل است که نظرگاه اسلام و غرب در زمینه قواعد حقوق بشری که جنبه ایدئولوژیک این دو مکتب را تشکیل می دهد نیز متفاوت است. به بیان دیگر؛ اختلاف نظر موجود میان حقوق بشر اسلامی و حقوق بشر غربی، اختلاف میان دو ایدئولوژی است.

این حقیقت که حقوق بشر نیز نوعی ایدئولوژی است، در دکترین حقوق بشرمدافعی دارد. از دیدگاه کاباساکال آلرأت، یک ایدئولوژی کامل حداقل چهار جزء تشکیل دهنده خواهد داشت: ۱) عیب شناسی آنچه نادرست است؛ ۲) پیش بینی آنچه که باید انجام داد (اهداف)؛ ۳) اصول عقاید یعنی توجیه ضرورت تغییر و تغییر پیشنهادی؛ ۴) راهبرد چگونگی تغییر جامعه. (Kabasakal, ۲۰۰۸, pp ۹۰۸-۹۰۹) وی به درستی اشاره می کند که حقوق بشر اشاراتی صریح یا ضمنی در بسیاری از ایدئولوژی ها داشته است و تحلیل کنندگان نوعاً این اشاره ها را با عنوان دیدگاه حقوق بشری مارکسیسم، لیبرالیسم و ... مورد بررسی قرار داده اند. به نظر می رسد که در دوره پس از جنگ جهانی دوم، به یک نقطه عطف تاریخی رسیده ایم که اجازه می دهد از یک ایدئولوژی حقوق بشر مستقل و متفاوت از دیگر ایدئولوژی ها سخن به میان آوریم؛ اگرچه سهم فکری ایدئولوژی های سابق در قاعده سازی و شکل گیری این ایدئولوژی قابل انکار نیست. منبع متنی ایدئولوژی اخیر حقوق بشر، بسیاری از اسناد بین المللی

۳- حق تعلیم و تربیت؛ هر دو نظام حق تعلیم و تربیت را از اصول حقوقی دانسته، دولت و جامعه را مسئول اجرای این حق تلقی می کنند.

۴- حق آزادی؛ هر دو نظام حق آزادی را از حقوق اساسی انسان-ها تلقی نموده، دولت و جامعه را در آماده کردن محیط زندگی برای برخورداری از این حق اساسی مسئول می دانند. با این تفاوت که در حقوق جهانی اسلام برخورداری از آزادی مشروط به عدم اخلال در انجام تکالیف فردی و اجتماعی ناشی از حقوق مردم جامعه می باشد.

۵- حق مساوات در برابر حقوق و قوانین؛ هر دو نظام حق مساوات در برابر حقوق و قوانین را بر همه آحاد جامعه لازم و ضروری بر می شمردند، و بر اجرای صحیح این حق از سوی دولت و جامعه تأکید می کنند.

این اصول و حقوق پنج گانه علاوه بر اینکه در نظام حقوقی اسلام و غرب بر رعایت آنها تأکید شده در دو اعلامیه حقوق بشر جهانی و اسلام نیز تصریح شده است. اضافه بر این اصول مشترک موارد مشترک دیگر در دو اعلامیه مذکور به شرح ذیل است.

۶- ممنوعیت برده داری: برده داری به طور صریح در اعلامیه حقوق بشر اسلامی ممنوع شده است. ماده ۱۱ بند الف می گوید: "انسان آزاد متولد می شود و هیچ کس حق ندارد او را به بردگی بکشد یا ذلیل و مقهور خویش کند یا از او بهره کشی کند و بندگی جز برای خداوند متعال وجود ندارد". این ممنوعیت در ماده ۴ اعلامیه جهانی حقوق بشر هم تصریح شده است. آنجا که بیان می کند: "احدی را نمی توان در بردگی نگاه داشت و داد و ستد بندگان به هر شکلی که باشد ممنوع است". نکته جالب این است که این موضوع در اعلامیه حقوق بشر اسلامی با تفصیل و توضیح بیشتری آمده است.

۷- شناسایی حق مالکیت ادبی: حق دیگر، حق مالکیت ادبی یا استفاده از دستاوردهای علمی، ادبی، هنری و تکنولوژی است. این حق در اعلامیه

غالب بر نیروی افراد، اما این امر مستلزم مجبور بودن افراد در مسائل انسانی و امور اجتماعی نیست. (مطهری، ۷۷۳۱، صص ۶۶-۵۷)

مکتب حقوق بشر غربی با عنایت به همین دیدگاه اصالت فردی است که بشریت بار دیگر قداست و علو و شرافت خویش را باز می یابد و در نگاهی افراطی هدف و غایت واقع می شود. (مطهری، ۱۳۷۹، صص ۱۴-۱۲)

بر این اساس حقوق بشر بین المللی موجود مطابق با اصالت فرد و مبتنی بر ساختارهای عقیدتی غربی شکل گرفته و تا اندازه زیادی ریشه در فرهنگ و اندیشه غربی دارد. آنگاه دولت های غربی به دنبال تعمیم ایدئولوژی ساخته و پرداخته شده در غرب به سایر مناطق جهان برآمده اند و رهیافت جهان شمولی حقوق بشر را در پیش گرفته اند. امری که دول غیرغربی از جمله دولت های اسلامی را بر آن داشته تا رویکرد نسبی گرایی حقوق بشر را اتخاذ نمایند و حقوق بشر موجود را ناسازگار با ارزش های فرهنگی و عقیدتی خود قلمداد کنند.

۲- نقاط اشتراک

موارد اشتراک کلی هر دو نظام حقوقی غرب و اسلام درک و پذیرش نیاز قطعی انسان-ها است به حقوق و تکالیفی که حیات طبیعی و حیات مطلوب آنان را تأمین نماید و نیز هر دو نظام حقوقی در وضع و تدوین موادی برای رفع نیازمندی-های هر دو قسم حیات (حیات طبیعی و حیات مطلوب) اتفاق نظر دارند. اصول یا حقوق مشترک بین نظام حقوقی اسلام و غرب به شرح ذیل است:

۱- حق حیات؛ هر دو نظام حقوقی صیانت حیات را از هرگونه عوامل مزاحم لازم شمرده، دولت (حکومت) و جامعه را مسئول اجرای جدی این اصل یا حق بنیادین می دانند.

۲- حق کرامت؛ هر دو نظام حقوقی کرامت و حیثیت انسانی را بسیار با اهمیت تلقی نموده، انسان را از این حق برخوردار می دانند.

تربیت روحی و بالابردن سطح اخلاق و معنویات و فضایل انسانی پرداخته که اعلامیه جهانی در مورد آن سکوت نموده است.

۳- آزادی؛ توجه به آزادی از نقاط افتراق دو اندیشه دینی و غربی بویژه در موضوع حقوق بشر است. در تفکر غربی که در اعلامیه جهانی حقوق بشر نیز بر آن تصریح دارد، توجه به آزادی و حقوق انسانی متناسب با گریز از اندیشه دینی صورت گرفته است و آزادی انسان را به صورت مطلق و یله و رها دیده است. در صورتی که در حقوق جهانی اسلام برخورداری از آزادی مشروط به عدم اخلاف در انجام تکالیف فردی و اجتماعی ناشی از حقوق مردم جامعه می باشد.

۴- نادیده گرفته شدن برخی از حقوق انسانی در اعلامیه جهانی حقوق بشر؛ برخی از حقوق مربوط به حیات بشری که در اعلامیه جهانی حقوق بشر نیامده، اما در اعلامیه اسلامی مورد توجه و تصریح قرار گرفته است. مثل ممنوعیت استعمارگری و حق مبارزه با آن یا حق مقابله با تجاوز به حیات انسان و نیز حق زندگی در محیط پاک و دور از مفسد اخلاقی و داشتن امنیت دینی علاوه بر امنیت- های مربوط به جان و خانواده و ناموس و نیز اشاره به لزوم حفظ حرمت انسان حتی پس از حیات او و محترم شمردن جنازه او.

۵- مواردی که در اعلامیه حقوق بشر اسلامی قید شده ولی در اعلامیه جهانی مسکوت است:

الف (حق فضل و کرامت ناشی از عمل و عقیده که در بند الف ماده ۱ آمده است: «... و همه مردم در اصل شرافت انسانی و تکلیف و مسئولیت برابری بدون هرگونه تبعیضی از لحاظ نژاد، رنگ، جنس، اعتقاد دینی، وابستگی سیاسی یا وضع اجتماعی و ... ». گرچه این موضوع به صورت پراکنده و عام در بعضی از مواد اعلامیه جهانی قید شده ولی اعلامیه اسلامی به طور جامع به آن پرداخته است.

اسلامی به رسمیت شناخته شده است. آن جا که در ماده ۱۶ مقرر می دارد: "هر انسانی حق دارد از ثمره های دستاورد علمی یا ادبی یا هنری یا تکنولوژی خود سود ببرد و حق دارد از منابع ادبی و مالی حاصله از آن حمایت کند و ...". همین حق در بند ۲ ماده ۲۷ اعلامیه جهانی نیز تصریح شده که: "هرکسی حق دارد از حمایت معنوی و مادی آثار علمی، فرهنگی یا هنری خود برخوردار شود".

۳- نقاط افتراق

۱- بعد معنوی (خدامحوری، انسان محوری)؛ از دلائل اصلی تدوین اعلامیه اسلامی حقوق بشر نادیده گرفته شده جنبه -های معنوی و نگاه صرف مادی به انسان در اعلامیه جهانی حقوق بشر بود.

از نقاط افتراق اصلی و اساسی بین جوامع اسلامی و تفکرات غربی جامعه امروز جهانی در باب موضوعات اصلی زندگی بشر نوع نگاه ها است. بدین معنا؛ که در نگاه اسلامی همه چیز بر محور خداوند و خالق هستی به عبارتی خدامحوری است، اما در تفکرات غربی بر عکس نگاه بر محوریت انسان (اومانیسم) است. از این رو، اعلامیه حقوق بشر نیز بر محوریت تفکرات غربی تدوین شده و همه چیز را حول محور انسان دیده است. در صورتیکه به اعتقاد مسلمانان مذهب منشأ حقوق بشر است و حقوق انسان تنها زمانی می- تواند به رسمیت شناخته شده و به اجرا درآید که ملهم از منبع الهی باشد. بر این مبنا، اصولاً نظام حقوق بشر در اسلام یک نظام حقوق دینی است.

۲- کرامت و حیثیت؛ کرامت و حیثیتی که در اعلامیه جهانی حقوق بشر از آن یاد می شود، پشتوانه منطقی و فلسفی ندارد و مشخص نکرده است که چرا انسان دارای این وصف شده است، ولی در اعلامیه اسلامی، اساس این کرامت را مقام جانشینی خداوند « خلیفه ... » می- داند که آفریدگار جهان به او اعطا کرده است و دیگر این که اعلامیه اسلامی به

حقوق بشر را محترم نمی شمردند، بلکه از نخستین نقض کنندگان آن نیز هستند و هرگاه بخواهند و منافعشان ایجاب کند از آن به عنوان سلاحی که دارای ظاهری قانونی است علیه دیگران مخصوصا کشورهای اسلامی استفاده می- کنند. موارد آشکار سوءاستفاده از حقوق بشر توسط غرب را امروز در مواجهه با کشورهای اسلامی همچون فلسطین، بحرین، نیجریه، یمن، سوریه، عراق، افغانستان، ایران و ده-ها کشور اسلامی دیگر شاهد هستیم.

هرچند این شرایط را در جهان شاهد هستیم اما در این میان به برخی از کشورهای اسلامی نیز انتقاد وارد است. چراکه علیرغم تدوین و تصویب اعلامیه اسلامی حقوق بشر، برخی کشورهای اسلامی نتوانسته‌اند با اجرای مناسب حقوق بشر اسلامی، گامی عملی برای دفاع از مبانی دینی حقوق انسان-ها بردارند، و این اعلامیه را سرلوحه مدافعین واقعی حقوق بشر در جهان قرار دهند. گرچه نباید از یاد برد که تبلیغات منفی رسانه‌های بیگانه نیز نقشی مهم در تضعیف اندیشه‌های دینی در حوزه حقوق بشر داشته است.

از طرفی، هنوز سکوت و سکون برخی دولت‌های اسلامی را در برخورد با ظلم و تجاوز و بی-عدالتی در جهان شاهد هستیم و حتی برخی از حاکمان کشورهای اسلامی از جمله عربستان که از امضا کنندگان اعلامیه حقوق بشر اسلامی هستند، خود این موارد را نقض کرده، عامل جنایت علیه بشریت و به ویژه مسلمانان بی- دفاع هستند. آنچه امروز در یمن می-گذرد هر وجدان بیداری را به درد می آورد و لزوم ارائه راه کارهای بین المللی برای پیگیری اجرای حقوق بشر اسلامی را بیشتر جلوه گر می سازد. زیرا فراتر از بیانیه نیز می-توان اقداماتی را صورت داد.

متأسفانه امروز نقض حقوق بشر در کشورهای اسلامی حتی با همان معیارهای اعلامیه حقوق بشر اسلامی قوانین اساسی حاکم بر کشورشان

ب (حرمت اقدام به کاری و یا پناه بدن به وسیله ای که باعث به فنا رفتن نوع بشری شود. این موضوع در بند ب ماده ۲ آمده است که : « زندگی موهبتی الهی و حقّی است که برای هر انسانی تعیین شده است، و بر همه افراد و جوامع و حکومت ها واجب است که از این حق حمایت نموده و در مقابل هر تجاوزی علیه آن ایستادگی کنند و جایز نیست کشتن هیچ کس بدون مجوز شرعی. »

ج (حق حفاظت و نگهداری از افراد بی گناه و زنان و کودکان در هنگام جنگ و نزاع و مداوای زخمی ها و حفاظت و نگهداری از اسیران و حرمت مثله کردن کشته ها که این موضوع در ماده ۱۳ اعلامیه حقوق بشر اسلامی آمده است و حال آن در اعلامیه جهانی محلی از اعراب ندارد، گرچه این موضوع بعدها در معاهدات ژنو مورد توجه قرار گرفت.

د (حق جنین: در بند الف ماده ۷ صریحاً به حقوق جنین اشاره می شود آن جا که بیان می کند: « هر کودکی از زمان تولد، حقّی بر گردن والدین خویش و جامعه و دولت در محافظت دوران طفولیت و تربیت نمودن و تأمین مالی و بهداشتی و ادبی دارد؛ در ضمن باید از جنین و مادر نگهداری شود و مراقبت- های ویژه نسبت به آنان مبذول شود. »

نتیجه

در جهان امروز ارزش ها، فرهنگ، تمدن اسلامی، حقوق مسلمین در همه جای دنیا به گونه ای-مورد تهاجم قرار گرفته که همه این تهاجمات جنبه سیاسی و منافع اقتصادی دارد، و به خصوص تمدن سلطه- گری که در تلاش است تا دیگر تمدن-ها به ویژه جوامع اسلامی را به زیر یوغ و سلطه و نفوذ خود در آورد. استفاده از شیوه- هایی همچون دفاع از حقوق بشر به ابزاری در دست سلطه-گران برای سرکوب و به انقیاد کشاندن سایر ملل به زیر نفوذ تبدیل شده است. این درحالی است که وضع کنندگان اعلامیه جهانی حقوق بشر خود افرادی هستند که تاریخ نشان داده نه تنها

داده و یا در برنامه انجام دارند؟

واقعیت این است که حقوق بشر اسلامی به دلیل جامعیت و حاکمیت دین بر نگارش آن، دست برتر بر اعلامیه حقوق بشر غربی دارد. با این حال کشورهای اسلامی باید در جهت اجرایی شدن آن اقدام عاجل به عمل آوردند و برخی حکام منطقه نیز می بایست به حقوق اسلامی شهروندان خود و دیگر کشورهای اسلامی احترام بگذارند تا چهره واقعی اسلامی که نور محض است به دنیای غرب نمایانده شود. در این صورت است که دنیا به این باور خواهد رسید که انسان-ها حرمت دارند و اعلامیه حقوق بشر اسلامی در احترام به کرامت انسانی و رعایت حقوق شهروندی الگو و مربی جهان باشد.

به وقوع می پیوندد. هم اکنون به ویژه در برخی کشورهای عربی اسلامی شاهد سرکوب شدید اعتراضات مردمی، شکنجه و آزار و زندانی شدن و قتل و کشتار شهروندان توسط حکامشان هستیم. گرچه غرب و مستکبران به علت دشمنی دیرینه ای که با اسلام و مسلمانان دارند آتش بیار معرکه اعتراضات مسالمت-آمیز داخلی شهروندان این کشورها هستند، حال سوال این است، وظیفه کشورهای عضو کنفرانس اسلامی در قبال این خونریزی ها و فجایعی که دامن گیر مسلمانان است چیست؟ اعلامیه اسلامی حقوق بشر مسلمانان کی به داد مظلومان می رسد؟ کشورهای اسلامی و اعلامیه حقوق بشر اسلامی در قبال کشتار مسلمانان به دست گروه های تکفیری و داعش چه وظیفه ای دارند و چه اقداماتی را انجام

فصلنامه علمی فقه و حقوق نوین

Journal of Jurisprudence and Modern Law

Home Page: www.jaml.ir

Penn, Michael L. and Aditi Malik (۲۰۱۰), "The Protection and Development of the Human Spirit: An Expanded Focus for Human Rights Discourse", Human Rights Quarterly, Vol. ۳۲, No. ۲.

Kabasakal Arat, Zehra F. (۲۰۰۸), "Human Rights Ideology and Dimensions of Power: A Radical Approach to the State, Property and Discrimination", Human Rights Quarterly, Vol. ۳۰, No. ۳.

منابع

مطهری، مرتضی، مشخصات اسلام، مکتب جهان بینی ایدئولوژی، اهواز: انجمن اسلامی دانشجویان، دانشگاه اهواز، ۱۳۵۹.

مطهری، مرتضی، گفتارهای معنوی، تهران: انتشارات صدرا، ۱۳۷۹.

مطهری، مرتضی، مسئله شناخت، تهران: انتشارات صدرا، ۱۳۷۷.

مطهری، مرتضی، جامعه و تاریخ، تهران: انتشارات صدرا، ۱۳۷۷.